

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld., 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 18 gld., za četr leta 8 gld., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četr leta. — Za tuge dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četristopne peti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljenje je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravljenju naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Zaradi jutrnjega praznika izide prihodnji list v petek, dne 12. maja 1893.

Prisilna legalizacija in „katoliški sklad“.

V sobotnem članciu smo v kratkib in suhih besedah dokazali, da je zgolj političen humbug narodno-gospodarska akcija naših ultra-klerikalcev, naperjena zoper prisilno legalizacijo. Sinočni „Slovenec“ se je zaradi tega silno razkoračil in zategadelj navedli bomo danes nov argument za označeno svojo trditev, oslanjajoč se na včerajšnjo kratko notico o najovejšem projektu beračenja in splošnega izsesavanja ljudstva, kateri je izumila stalna komisija za II. slov. kat. shod.

Pred vsem pa naj na kratko odgovorimo na nekatera posebno duhovita očitana v sinočnem „Slovencu“. Pro primo nam očita „Slovenec“, da smo sami ob sodili „novi šol“, trdeč, da nižji slojevi našega naroda še niso na taki kulturni stopinji, da bi bila mogoča varnost pravnega prometa brez prisilne legalizacije. Na ta zaključek „Slovenče“ patent-logike odgovarjam le to, da najboljša šola nič ne koristi — ako je ni. To je znano izvestno tudi tistem „Slovencu“, ki se iz lahko umljivih razlogov nikdar ni ogreval za ustanovitev potrebnih šol na kmetih. Pro secundo nam očita Missia-Mahnicev dnevnik, da smo z istim pomislekom grdili naš narod navzgor. To očitanje pa pač nič drugega nego priprosto obrekovanje navzdol, kajti vlada temeljem ljudske štetve ve natancene nego sam „Slovenec“, koliko potrebnih šol še manjka na Kranjskem in koliko je pri nas analfabetov. Na take izbruhe ultra-klerikalnega poštenja tedaj niti ne odgovarjam. Pro tertio pogreva in ponavlja „Slovenec“ svojo genialno trditev o zvezi narodnih naprednjakov z Nemci o priliki glasovanja o Pfeiferjevem predlogu. Naši brumni gospodi seveda ni znano, da v strogo gospodarskih vprašanjih često soglašajo v tej in oni državi in deželi najhujši politični in narodni nasprotniki in da je dokaz politične zveze le soglašanje v kaki politični ali pa strogo-narodni stvari, kakor se je n. pr. pokazalo mej našimi klerikalnimi in nemškimi poslanci pri

glasovanju o ustanovitvi slovenske deklanske šole v Ljubljani. Sapienti sat.

O bremenih in dobrotabh prisilne legalizacije nam tu ni treba obširneje pisati. Skrbelo se bo že na drugem mestu za to, da bo tudi priprosti narod izvedel o stvari resnico. Le mimogrede tu opozarjam na faktum, kateri je „Slovenec“ dosihob previdno zamolčal, da namreč kranjski gg. notarji vsled soglasnega sklepa že več let brezplačno legalizujejo listine pod 100 gld. — Drugih legalizovanih listin pa pride, visoko računjeno, na posameznega kmetiča po jedna na dve leti. Z dotednjim potom k notarju ali k sodišču opravi stranka navadno tudi druge posle pri davkarji, v trgovini itd., tako da ti stroški pridejo le malo v poštev; notarske pristojbine pa tudi pošteno odvaga varnost pravnega prometa, katero garanjujejo. To uvideva tudi vsak razsoden kmet in vsakomur, kdor ima priliko občevati z ljudstvom, mora biti znano, da je bela vrana pritožba zoper prisilno legalizacijo in da se kmet mnogo rajši pritožuje zoper druga težja bremena. To je tudi naši klerikalni gospodi dobro znano in iz prepričanja zamogel je glasovati za Pfeiferjev predlog k večjemu odvetniku g. dr. Papež, ker mu kot juristu mora biti znano, da so najpoglavitnejši vir dragih pravd slabe pogodbe in da bi zategadelj odprava prisilne legalizacije silno pomrzila število pravd, ki so za kmata vse hujše breme. In vendar se drugemu odvetniku poslancu, ki je, uvažuje vse te razloge, govoril in glasoval zoper odpravo legalizacije, sedaj očita, da mu ni na mari blagor ljudstva! To so pač čudni pojmovi.

Posebno zanimiva pa je ta sumna skrb naših klerikalcev za razbremenjenje ljudstva, ako se primerja z oklicem iste gospode do istega ljudstva, o katerem smo včeraj na kratko izpregovorili. Na jedni strani se hoče kmetu prihraniti par krajarjev, četudi na račun zanj toli dragocene varnosti pravnega prometa, na drugi strani pa se mu isti krajarji v podvojeni meri iz žepa vlečejo kot cena za „časni in večni blagor“. To je idejalizem in nesebična skrb za narodno blagostanje po receptu Gorškega proroka! V „katoliški sklad“ naj se tedaj stakajo tisti krajarji, ki jih bo prihranil kmet vsled

odprave legalizacije, za politični boj zoper sorokake naj tedaj služijo ti groši in hujskanje in zdražbo žel bo kmet vsled te genialne narodno-gospodarske „transakcije“. To je vsa morala boja zoper prisilno legalizacijo na jedni in beračenja in izsesavanja ljudstva za strankarske namene na drugi strani, in paralela meji tema dvema korakoma naše klerikalne stranke kaže v vi njeni goloti narodno-gospodarsko politiko te stranke.

S takimi sredstvi pa se da vladati le nerazsodna masa in zategadelj naši klerikalci le tod iščejo svojih zaveznikov, zategadelj zlorabeč oblast svojega poklica pod kriko vere tako strastno zapirajo pot v narod splošni, z neskajeno vero Kristovo povsem združljivi naobrazbi in prosveti. Saj dobro vedó, da bo zmaga narodne prosvete smrtni udarec njihovim samopasnim in protinarodnim idejam. In prav zategadelj navdaja nas slej ko prej vesela nuda, da tak stranka ne more imeti bodočnosti v narodu, ki si je zapisal na svoj prapor geslo: Naprej!

Deželni zbor kranjski.

XI. seja dne 9. maja 1893. leta.

(Dalje in konec.)

Posl. Povše poroča v imenu upravnega odseka o vladni predlogi z načrtom lovskega zakona in z načrtom zakona o potrebščinah za potrdbo in zaprisego stražnega osebja, postavljenega v varstvo zemljedelstva.

Ta načrt nikakor ne more ugajati razmeram naše kronovine; vso oblast pridržuje si le vlada, oziroma okrajna glavarstva. Glavne avtonomne organe pa popolnoma prezira zakon. Iz teh in raznih drugih razlogov gledé razdelitve lovskih okrajev itd. predлага upravni odsek:

Načrt lovskega zakona in zakona o potrebščinah za potrdbo stražnega osebja izroča se deželnemu odboru z naročilom, da zaslisi interesente, toliko lovske kolikor kmetijske, ter da zakonski načrt s svojim poročilom in nasveti deželnemu zboru v prihodnjem zasedanji predloži v razpravo.

Posl. Langer govorji kako dolgo in precej nerazumljivo in nasvetuje, naj se prestopi v specijalno debato.

— In kako veš? Akim je. Prišel je po noči s požarom v loncu — in že se je priplazil na dvořišče in podtaknil ogenj . . . vsi moji delavci so priče. — Ali hočeš pogledati? Treba nam ga je takoj odpeljati.

— Dragi moj, Naum Ivanič, govoril je Efrem, izpustite ga, ne pogubite starca do konca. Ne nakladajte si tega greha na dušo, Naum Ivanič. Pomislite — obupan človek — izgubil se je . . .

— Dosti besedičenja, segel mu je Naum v besedo. — Kako, izpustim ga naj! Da mi jutri zopet začne . . .

— Ne bo začgal, Naum Ivanič, verujte mi. Verujte, vi sami bodete imeli lepši mir — preiskave bodo potem, sodba — saj sami veste.

— Kaj pa je sodba? Meni se sodbe ni batit . . .

— Dragi moj, Naum Ivanič, kako bi se sodbe ne bilo batiti . . .

— E, dovolj; vidim, da si na vse zgodaj pisan, in danes je še praznik.

Efrem je najedenkrat popolnoma nepričakovano zaplakal.

— Pisan sem, pa` resnico govorim, zajecjal je. Vi pa mu radi Kristovega praznika odpustite.

— No, idimo.

LISTEK.

Gostilna ob veliki cesti.

(Ruski spisal J. S. Turgenev, preložil Ivan Gornik.)

(Dalje.)

Vender je naposled vstal lin, pazno poslušavši ženo, odločil, da to ni dobro delo, in da se stvar ne sme kar tako pustiti.

— Da, trdila je cerkovnica: to ni dobro; tako je, prosim te, iz obupa bo delal nesrečo . . . Že sinoč sem videla, da ni spal, kar tako je ležal na peči: tebi, Efrem Aleksandrič, bi ne bilo težko izvedeti, kaj in kako . . .

— Povedal vam bom nekaj, Uljana Fedorovna, začel je Efrem, takoj grem sam h gostilni, vi pa bodite tako laskavi, mamica, in dajte mi čašico vinca, da se okrečam.

Uljana se je zamislila.

— No, odločila je naposled: — dam ti vina, Efrem Aleksandrič; samo glej, da ne boš delal nemunošči.

— Bodite mirni, Uljana Fedorovna.

In pokrepčavši se s čašico odpravil se je Efrem k gostilni.

Danilo se je še-le, ko je prijezdil do gostilne, a že je stala pred vrati zaprežena telega, in jeden iz Naumovih delavcev je sedel na sedežu za kočija, držeč vajeti v rokah.

— Kam pa? vprašal ga je Efrem.

— V mesto, odgovoril je delavac nehotě.

— Po kaj?

Delavec je samo zmajal z ramama in molčal. Efrem je skočil s svojega konja in šel v hišo. V veči srečal ga je Naum, popolnoma oblečen in s čepico.

— Pozdravljam novi dom in novega gospodarja, rekel je Efrem, ki ga je poznal osobno. — Kam tako rano?

— Da, treba je pozdravljati, dejal je Naum surovo. Prvi dan sem malone zgorel.

Efrem je vzdrhtel.

— Kako to?

— I, našel se je dober človek, ki je hotel zažgati. Zgrabil sem ga pri delu, zdaj ga peljem v mesto.

— Pa vsaj ni Akim? . . . vprašal je Efrem počasi.

Deželne vlade voditelj baron Hein razjasnjuje stališče vlade in navaja razloge, ki so bili mero- dajni, ko se je snoval načrt novega lovskega zakona. Ker se zakonu principijelno ne nasprotuje, naj zbor prične posvetovanje o vladni predlogi.

Posl. Kavčič pravi, da je ta zakon jako važen za kmetski stan, a ko je prečital vladno predlogo, zdela se mu je kakor kako sredojeveško delo. Samo vlada in okrajna glavarstva naj bi odločevala, občine pa bi ne imele prav ničesar govoriti. Podpira predlog upravnega odseka.

Po predlogu posl. dra. Tavčarja se vzprejme konec debate in po kratkem govoru poročevalca se vzprejme predlog upravnega odseka. — Prošnja kranjskega društva v varstvo lova za spremembu nekaterih določil načrta lovskega zakona izroči se istotako deželnemu odboru.

Posl. Grasselli poroča o letnem poročilu deželnega odbora. Pri točki I.: Posebni pri- godki stavi nastopni predlog:

Deželni zastop drage volje jemlje na znanje, da je o veselih prigodkih v presvetli cesarski hiši deželni odbor izražal čuti neomejene udanosti in vernosti, navdajajoča vse prebivalstvo vojvodine Kranjske za vladarsko dinastijo. Deželni zastop na- vdušeno pritrjuje patriotskim tem pojavom deželnega odbora. — Predlog se vzprejme brez ugovora.

Pri točki II.: Deželni odbor itd. stavi predlog:

Deželni zastop izreka hvaležno priznanje go- spodu deželnemu odborniku ces. svetniku Murniku, da je od 1883. do 1892. leta trudoljubno in uspešno zastopal deželnega glavarja v deželnem odboru in za te dobe požrtvovalno sam vodil deželnega odbora opravila, vsega nad osemnajst mesecev.

Posl. dr. Tavčar se oglaši, rekši, da je vendar jedenkrat treba, da se našemu „energičnemu“ deželnemu odboru pove jasna beseda. Že lani je omenil, da imamo še mnogo takih napisov pri deželnih za- vodih, nad katerimi se mora spodikati slovensko srce. Vsi napisi naj bodo vendar taki, kakor se spo- dobi, prvo mesto gre namreč slovenščini. Pokazali smo res veliko potrežljivost v tej zadavi, a skrajni čas je, da se zvrši dejanje. Omenja vojašnice za brambovce, katero je zgradila dežela — a niti na drugem mestu ni se dalo mesta slovenskemu jeziku, ki ga je vse povsod varuje in stavi predlog:

Deželnemu odboru se nalaga, da naj vse v njegovo oblast spadajoče javne napise brez odloga tako predugači, da pride slovenščina na prvo mesto; posebno se mu tudi nalaga, da stori takoj vse potrebne korake, da se napravi na vojašnici deželne brambe, kjer se vidi samo nemški napis, tudi slo- venški napis.

Iu Naum je šel proti pragu.

— Radi Avdotje Arefevne ga izpustite, govoril je Efrem, idoč za njim.

Naum je stopil h kleti in široko odpril vrata. Efrem je z boječo radovednostjo stegnil v kotu negloboke kleti — Akima. Bivši bogati gostilničar, v okolini spoštovan človek, sedel je z zvezanimi rokama na slami, kot budodelec . . . Začuvši šum, dvignil je glavo . . . Videti je bilo, da je poslednja dva dni, osobito poslednjo noč strašno shujšal . . . npale oči so bile jedva videti pod visokim, kakor vosek rmenim čelom, subi ustni sta potemneli . . . ves obraz se je izpremenil in dobil čuden izraz: strog in preplašen.

— Vstani in pojdi ven, rekel je Naum.

Akim je vstal in stopil čez prag.

— Akim Semenič, zavpil je Efrem, izgubil si svojo glavo, golobček! . . .

Akim ga je molče pogledal.

— Ako bi bil vedel, zakaj si hotel vina — ne dal bi ti ga bil, res, ne dal bi ga, raje bi bil sam vse izpil!

— Eh, Naum Ivanič, pristavl je Efrem, zgra- bivši Nauma za roko: usmilite se, izpustite ga.

Dež. vlade voditelj baron Hein izjavlja, da se ne bode spuščal v vprašanje glede napisov, pač pa mora zavrniti kot neumestno opazke posl. dr. Tavčarja o njegovem imenovanju, da bi to bila kaka strankarska koncesija. Na to mesto postavilo ga je Nj. Veličanstvo, zatorej se mora protiviti takim besedam.

Posl. dr. Tavčar protestuje proti izjavi barona Heina, rekši, da je bila njegova jeza popolnoma nepotrebna, še manj pa je bilo treba v to debato vmešavati vzvišeno osobo vladarjevo. Baron Hein je pokazal, da mojih besed niti razumel ni, kajti rekli sem — pravi dr. Tavčar — da se je govorilo o koncesiji, ne pa da jaz smatram njegovo imenovanje za koncesijo in pristavl sem, da ne verujem tej govorici. Prav po nepotrebem se je torej razardil nad manoj gosp. dež. vlade voditelj, ne zamerim mu tega, ker vem, da me niti razumel ni. (Dobro!)

Dež. glavar Detela se trudi dokazati, da dež. odbora ne zadeva nobena krivda in da prevzame nase odgovornost za način, kako je pozdravil dež. vlade voditelja. Ker mu ugovarjajo napredni posl. dr. Tavčar, Hribar in drugi, razburja se vedno bolj, ne da bi bil opravičil svoje čudno postopanje.

Po tem intermezzu vzprejela sta se predloga posl. Grassellija in dr. Tavčarja.

Dalje se je vzelo na znanje poročilo dež. odbora § 1., 2. in 4. in se je vzprejela nastopna resolučija posl. Stegnarja:

1.) Marg. št. 2 in 3 § 2. naj se blagovoljno vzameta na znanje.

2.) Visoka c. kr. dež. vlada se vnovič naprosi, da dobrohotno uvažuje težavni položaj obilo obremenjenih hišnih gospodarjev, vsled katerega z dosedanjimi 15% odtegljeji na korist troškov za popravljanje in vzdrževanje poslopij nikakor ne morejo shajati in da izposluje na visokem mestu primeren povišek od 15 na 30%.

Posl. Hribar utemeljuje svoj samostalni predlog gledé drugovrstnih železnic, katerega so podpisali posl. Hribar, dr. Tavčar, Murnik, dr. Vošnjak, Kavčič, dr. vit. Bleiweis, Šuklje, Lenarčič, Klein, Svetec, Višnikar, Kersnik.

Ker bodemo ta, v narodnogospodarskem oziru jako važni projekt in utemeljevalni govor poslanca Hribarja prijavili obširno po stenografičnem zapisniku, navajamo za danes pruge, katero obsega omenjeni projekt. Dele se v tri vrste:

I. vrsta: 1.) Novo Mesto-Metlika in do hrvatske meje; 2.) Kamnik-Motnik in do štajerske meje, kot zveza s progo Polžela-Motnik; 3. Kamnik-Kranj kot zveza mej državno in Kamniško železnicu; 4.) Postojna-Razdrto-Ajdovščina.

II. vrsta: 1.) Rakek-Cerknica-Lož; 2.) Škander-Vrhnik; 3.) Trebnje-Mirna-Mokronog.

III. vrsta: 1.) Vrčiči-Črnomelj; 2.) Hud-Žužemberk; 3.) Novo Mesto-Brežice oziroma Kostanjevica. (Stroški bi znašali 7 milijonov goldinarjev in naj bi se vzelo dež. posojilo.

Predlog se je izročil združenemu fin. in upr. odseku in se je potem zaključila seja ob 1/4 ure.

XII. seja dne 10. maja 1893. leta.

Današnja seja vršila se je prav jednostavno in stvarno brez posebno dolgih ali živih debat. Poleg dolni navedenih prvih točk dnevnega reda rešila se je celo vrata prošenj, večinoma za podpore za na- pravo vodovodov, nekoliko prošenj pa se je izročilo dež. odboru v primerno rešitev. Vzprejela se je tudi nasvetovana preporedba dveh paragrafov dež. volil- nega reda in se je potrdil dolični načrt zakona.

Seja trajala je do 1/3. ure.

Ob 1/11. uri otvoril dež. glavar gosp. Detela sejo. Zapisnik zadnje seje se prečita in potrdi. Po- ročila dež. odbora (pril. 66. in 67.) se izročijo doličnim odsekom. Kot vladni zastopnik je navzoč dež. vlade svetnik gosp. Draljk.

Posl. Klun poroča o napravi kranjskega za- voda za gluheneme in slepe otroke. Ker imajo poslanci v rokah obširno tiskano poročilo dež. odbora (pril. 40.) in poročilo fin. odseka (pril. 63.) preostaje le malo dostaviti. Premoženje doličnih zakladov bode znašalo koncem leta 466 270 gld. Stavba z notranjo upravo boda bode okoli 150.000 gld. Ostalo pa boda za vzdrževanje zavoda.

Prestopilo se je takoj v pretresovanje nasvetov fin. odseka, ki predlaga:

Vsa dež. zbor naj sklene:

1.) Zavod za gluheneme in slepe otroke na Kranjskem ustanovi se kot deželni zavod.

2.) Pri napravi tega zavoda naj se gleda na to, da boda v njem približno za 100 gojencev prostora.

3.) Ta zavod se napravi na deželnem zemljišči: njivi parc. št. 107, zemljiško-kujižna vloga št. 147, katastralne občine Kapucinsko predmetje, in njivi parc. št. 450/2, zemljiško kujižna vloga št. 288 ka- tastralne občine Spodnja Šiška, v skupnem obsegu 6 ha 21 a 5 m².

4.) Dež. odboru se naroča, sporazumeti se s c. kr. vlado:

a) Kako bi se dala na najprimernejši način izvršiti posvetitev in zemljiško kujižni prepis tega zemljišča;

b) da se napravijo podrobni načrti in proračuni stroškov za novo zgradbo in da se kar najhitreje mogoče prične z nasajevanjem za vrt odmenjenega prostora;

c) da se brez odloga store primerni koraki za pridobitev obema oddelkom potrebnih učil in učnih pripomočkov;

d) da se v deželno upravo prevzamejo vsi, vzgoji gluhenemih in slepih na Kranjskem name- njeni, pa dozdaj tej upravi še ne izročeni zakladi, in da se preskrbi pravočasna izplačitev za zgradbo potrebnih denarjev, ki jih bo treba po napredovanji dela izplačevati iz zakladov, ki bodo v ta namen stali na voljo;

e) da se sestavijo za napravo in vzdrževanje zavoda potrebna pravila, ki jih mora pa pred veljav- nostjo potrditi deželni zbor, in se sploh še vse drugo potrebno ukrepe.

5.) Dalje se dež. odboru naroča:

a) Da si ogleda zavod za gluheneme otroke pri ubozih Šolskih s strah „De Notre Dame“ v

Dalje v prilogi.

Naum je bistro pogledal Akima.

„Najbolje bi bilo, mislij je za-se, izpustiti ga, naj gre k vragu. Sicer me bodo ljudje neprestano mučili. Avdotja ne bo dala miru . . .“

Dokler je Akim premisljeval — nibče ni iz- ustil besedice. Delavec na telegi, ki je vse skozi vrata videl, majal je samo z glavo in bil z vajeti po konji. Druga dva delavca sta stala na pragu in tudi molčala.

— No, poslušaj, starec, začel je Naum: — ako te izpustum — in tem fantom (pokazal je z glavo na delavce) — ukažem da molče, potem budeva s taboj bot — ali me razumeš — bot . . . kaj?

— Pravim ti, imej vse.

— Ti me ne boš več zmatral dolžnika?

Ni ti ne boš moj dolžnik, ni jaz tvoj.

Naum je zopet obmolknil.

— Prisezi!

— Kakor je Bog svet, rekel je Akim.

— Vedi, naprej vem, da se bom kesal, rekel je Naum: — a tako je, ne gre drugače! Daj roki sem.

Akim se je obrnil s hrbotom k njemu; Naum ga je začel odvezavati. (Dalje prib.)

Šmihelu pri Novem Mestu v pedagogičnem in upravnem oziru in eventualno ž njimi stopi v dogovor, ali bi hotele proti pogodbi in pavšalni letni plači v pouk, vzgojo in oskrbovanje prevzeti za uk sposobne gluhoneme deklice?

b) da o vseh teh rečeh deželnemu zboru po-roča, oziroma svoje predloge stavi v prihodnjem zasedanji. — Vsi predlogi se vzprejmejo brez debate.

Posl. Šuklje utemeljuje svoj samostalni predlog glede preskrbovanja kraških pokrajin z vodo. Poudarja glavni nedostatek Krasa, to je pomanjkanja vode in velik razloček, ki je v tem oziru mej Krasom in mej planinskimi kraji na Gorenjskem, kjer je povsod dovolj vode. Neizmerno mnogo trpi prebivalstvo na Krasu v subih letih zaradi pomanjkanja vode. Čita nekatere sklenene resolucije glede podpor za водне naprave in kritikuje delovanje deželnega odbora v tej zadevi. Države moralna dolžnost bi bila storiti kaj izdatnega in dovoliti znatne podpore. Nasvetuje torej naj dež. zbor izrazi še jedenkrat svojo pripravljenost, pospeševati водне naprave ter predlaga, da se njegov predlog izroči upravnemu odseku, kar se vzprejme.

Posl. dr. Papež poroča v imenu finančnega odseka o samostalnem predlogu posl. Šukljeja: Kiparju g. Alojziju Ganglu izreče naj se priznanje dež. zbara za umotvore na deželnem gledališči in se dovoli nagrada 500 gld. Predlog vzprejme se brez ugovora.

(Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 10. maja.

Dr. Jos. St. Prachensky.

V Pragi je umrl jeden najodličnejšíh prvoroditeljev češkých, advokat dr. Jos. St. Prachensky. Pokojnik je bil že od l. 1861. večkrat državni in deželnai poslanec, dež. odbornik i. t. d. i. t. d. in prvi predsednik konsorcija, kateri izdaja znani Praški list „Politik“. Pokojnik je bil posebno sloveč pravnik in znan kot odločen in delaven rodoljub.

Zagrebške volitve.

V zadevi deželozborske volitve v prvem Zagrebškem volilnem okraju priobčili so včeraj opozicionalni listi nekak javni poziv na vlado. Navajajo najprej, da je mej 664 volilci samo 288 neodvisnih, vse drugi da so vsekrorstni uradniki in da ti imajo večino, potem pa nadaljujejo: Ker je bil povodom volitve v tretjem okraju glavnega mesta praktikant pri računskem oddelku kr. dež. vlade g. Gabaj ko po volitvi odpusten dan službe, ker je glasoval za opozicionalnega kandidata, in ker se je od tedaj večkrat a vedno brez uspeha zahtevalo, naj vlada v svojih glasilih jasno in nedvoumno izjavi, da je vsekemu uradniku svobodno vršiti svoje volilski pravo po svojem prepričanju, zato se sedaj vlada z nova pozivlje, da tekom treh dnij to storí, ker bi se sicer neodvisno meščanstvo ne udeležilo volitve. — To je izvrsten taktičen korak. Vlada je v največji zadregi in radovedni smo, kako se bo izvila iz nje.

Cesar v Budimpešti.

Prve dni tega meseca odpotoval je cesar v Budimpešto in vsi sedanji vladni sistem na Ogerskem podpirajoči listi so tedaj dokazovali, da je cesar kadodošno vse odpustil, kar se je lani zgodilo. Drugače so sodili neodvisni res patriotični listi. Povdarijali so namreč, da cesar ni ničesar pozabil in odpustil, da je šel v Budimpešto zgol k vsakoletni vojaški reviji in da se ne bo dolgo mudil v prestolnici novodobne Madjarske. Zgodilo se je res tako. Cesar se je mudil le nekaj dnij v Budimpešti in ko se je odpeljal, pokazal je, kakor poroča „Deutsches Volksblatt“, na nedvome način, da ni zadovoljen s sedanjimi razmerami. Na kolo-dvoru čakali so ga ministri, nekateri škofo, župan in drugi dostojanstveniki. Cesar se je pripeljal, odzdravil bladro, ogorovil samo škofo Csacsko in se odpeljal, ne da bi bil s katerim ministrom spregovoril besedice.

Nov udarec ogerskim Nemadjarom.

Ogerska vlada je izdelala zakonski načrt o uredbi plač na verskih in občinskih šolah službenočih učiteljev, državni zbor pa je temu načrtu dodal še nastopno določbo: „Državi sovražno postopa tist, kdor doma ali in izozemstvu z besedo, s tiskovinami, slikami, šolskimi knjigami ali na kateri koli način deluje zoper ustavo, zoper narodni značaj, neodvisnost ali teritorialno integriteto države ali kdor deluje zoper zakonito določeno rabo deželnega jezika. — Tega dodatka tendenca je povsem jasna in nedvoumna; naperjena je zoper nemadbarske učitelje in po njej postane učitelj popoloma odvisen od volje madjarskih nadzornikov. Pravosodni in naučni minister sta se temu dodatku odločno protivila, a zmanjšali ga je vzprejel.“

Vnajanje države.

Iz ruskih listov.

Peterburški „Graždanin“ piše o obisku cesarja Franca Jožefa priministrum Giersu, pravi pa mej drugim: Dunajski listi so si glavé belili, kaj pomeni nenavadno odlikovanje našega ministra unanjih rečij, zlasti ker se je pri Giersu mudil precej dolgo tudi avstro-ogerski minister unanjih rečij grof Kalnoky. Težko da bi se motili trdeč, da se je pri obeh obiskih govorilo o politiki; še več: sondimo, da se je pogovor sukal o srbskem prevratu in o bolgarskih razmerah. Nečemo zmanjševati zasluga državnika, kateri je toliko let častno vodil naše ministerstvo unanjih rečij, a omeniti je vendar, da na srečo na Rusku ne delajo ministri osobne politike, da je vsa notranja in unanja naša politika izraz vladarjeve volje, katero ministri zgol izvajajo. Zato še misliti ni na to, da bi „želje“ glavarja ruske države bile različne od smeri ministrove politike. V nas ne dvomi nikje o iskreni miroljubnosti cesarja Franca Jožefa. Toda — preziraje molčeč zdajano rusofobstvo in izvajajoči ton avstrijsko-ogerskih oficijozov — celi smer avstrijske politike že dolgo let ne soglaša z željo vladarjevo „ohraniti z Rusko najbolje razmere“ in zato ni misliti, da bi se navzlike obiskom ruska politika količaj premenila.

Srbske novice.

Petrogradskemu „Novemu Vremenu“ piše se iz Belega graja, da se je ministerski svet pod predsedstvom mladega kralja bavil z vprašanjem o izgonu bivših regentov Ristića in Belimarkovića iz Srbije. Ker prepoveduje srbska ustava izgon srbskih podanikov, hoče se ta opravičiti s tem, da sta Ristić in Belimarković nevarna dinastiji. Dalje se piše imenovanemu listu, da je kralj s svojo gospodstvažljivostjo že prouzročil ministarsko krizo, a tudi razpor mej njim in radikalno stranko sploh je ne izogiben, tembolj ker skrajni radikalci kakor Katić in Gjurić zahtevajo, naj se umakne naprednjak Franasović.

Nemška kriza.

Vse stranke se pripravljajo za volilski boj, pri katerem se ne bo odločila samo usoda vojaške predlage, ampak usoda sedanjega kursa in še marsikaj drugega, celo usoda splošne volilski pravice. Največje važnosti je razpad svobodomiselne stranke. Doktrinarji liberalci, združeni v tej frakciji, že menda slutijo, da je njih ura odbila. — Doslej so šele tri frakcije objavile svoje volilski oklice: socijalni demokrati, neodvisni konservativci in svobodomiselne stranke oddelek, kateri bodi za Evgenom Richterjem. — Narodni liberalci upajo, da se bo pri volitvi razdrobil tudi katoliški centrum, a ker je v tej stranki stroga disciplina in ker sodijo nje člani tako kakor predsednik, ki je nekako rekel, da je za njegove somišljenike obstanek katoliškega centra bolj važen, kakor obstanek države, zato še ni gotovo, ali se bodo izpolnile želje liberalcev. Konservativci, kateri imajo sedaj vlado na svoji strani, imajo največ upanja na zmago.

Dopisi.

Iz Spleta, dne 7. maja. [Izv. dop.] (Narodni značaj mesta. — Rodoljubna požrtvovalnost. — Novo gledališče. — Zagrebški gostje. — Slavnostna otvoritev gledališča.) Kdor je videl Splet pred petindvajsetimi leti, ga danes komaj spozna, tako korenito se je izpremenil značaj tega največjega in tako v političnem, kakor v narodnogospodarskem oziru najvažnejšega dalmatinskega mesta. Četrto stoljetja je tega, ko je bil Splet še povsem italijansko mesto. Tedaj, ko so se Hrvati jedva probujali iz stoletnega sna, je tukaj županoval dr. Bajamonti zloglasnega spomina, goreč iridentovec, vodja tedaj še mogočne italijanske stranke, in kar je ta mož storil, da uduši začenje se gibanje hrvatskega elementa, to je naravnost nepopisno. Takrat so bile še vse šole, vse uradi itd. strogo italijanski, vlada je stala odkrito na strani Italijanov, kdor se je upal javno hrvatski govoriti, bil je v smrtni nevarnosti, a vzljud temu premagalo je goreč hrvatsko rodomljubje, neupogljava narodna energija vse velikanske ovire, naslanjajoče se na tisočletno latinsko kulturo, in si zmagonosno osvojilo nekdanje Dijoklecijanovo zavetišče, krasni Splet.

Sedanji Splet je povsem hrvatsko mesto in ako kje v Dalmaciji, tako se odlikuje tukajšnje prebivalstvo po svojem plamtečem patriotizmu. Kar je bilo pred 25 leti še italijansko, je sedaj vse hrvatsko. Mestni upravi stoji na čelu odličen Hrvat, poslanec dr. Bulat; italijanske stranke preklaverne ostanki obujajo s svojimi političnimi aspiracijami samo še pomilovanje; narodna zavednost prešinila je najširše kroge in le ker je tako, je bilo tudi mogoče, da je primeroma majhna mestna občina žrtvovala ogromno svoto 300.000 gld. za zgradbo dobrostnjega hrama narodni umetnosti, za zgradbo hravatskega gledališča.

L. 1889. položil se je temeljni kamen novemu gledališču in sleharni Splečan je čakal željno dneva otvoritve. In končno prišel je tudi ta dan. V soboto, dné 6. t. m. je bilo krasno in jako praktično zidano Spletsko gledališče slovesno otvorjeno. Občina je naprosila upravo narodnega gledališča v Zagrebu, naj dovoli Zagrebškim igralcem, da prirede nekliko predstav v novem gledališču. Uprava je rada ustregla tej želji in tako je najodličnejša družba na slovanskem jugu slovesno otvorila Spletsko gledališče.

Nekaj stoletij je že minilo, da starodavni Splet ni videl tako lepe, velečastne slavnosti, kakor je bila otvoritvena predstava. Že dan poprej je došlo iz bližnjih mest in z otokov toliko gostov, da ni bilo niti prenočišča dobiti. Spletsko prebivalstvo se je skoro podvojilo. Zvečer, ko se je sešlo občinstvo, vršila se je najprej otvoritev, potem pa slavnostna predstava. Župan dr. Bulat pojasnil je s primernimi besedami pomen dogovoljenega hrama umetnosti, zlasti v narodnem in kulturnem oziru, na kar mu je odgovoril dr. Borčić. Potem se je začela slavnostna predstava Demetrove s pesniškim zanosom pisane tragedije „Tevte“. Predno se je dvignila zavesa, stopil je ravnatelj Zagrebškega gledališča Mandrović pred občinstvo in deklamoval Kapičev prolog, v katerem se pesniško osvetljuje sedanost in preteklost Spleta, čustvo narodne celokupnosti in ljubezen mej Zagrebom in Spletom, to je mej banovino in Dalmacijo. Po Ružičevi simfoniji zasviral je orkester hrvatsko himno „Liepa naša domovina“ in če je bila poprej radost in navdušenost velika, tako je sedaj vzplamela čez vse meje in se zlila v jeden jedin, iz sto in sto grl prihajajoč in viharne odmevajoč „Živio“. Vse občinstvo je stope poslušalo, dame so pozdravljale z roči, veteranom izza dobe narodnega boja pa so stopile solze v oči. Tako sijajno se v Dalmaciji morda še ni manifestirala nerazdružnost in jedinost razkosane trojedne kraljevine... Da sem pesnik, ne vem, če bi vam mogel le približno popisati ta velečastni moment. — Zatem vršila se je predstava „Tevte“. Da je bila dovršena, je samo po sebi umevno. Zagrebški ensemble se more meriti z marsikam drugim in se nima batit nikake kritike. Naravno je torej, da je bilo tudi občinstvo oduševljeno in ginjeno in je Zagrebške umetnike obsipalo s pohvalo. — Še le ob jedni uri po noči je bila predstava končana, a velika večina gledalcev ostala je na promenadi in se štala. Vsakdo je bil preveč razburjen, da bi bil mogel spati, vsakdo je čutil, da je prisostvoval znameniti dogodbi v zgodovini kulturnega življenja tega mesta, da je bil navzočen, ko se je dovršila in ovenčala regeneracija starodavnega Spleta. —č.

Domače stvari.

— (Deželnih zbor kranjski) ima v petek dné 12. t. m. svojo XIII. sejo. Na dnevnom redu so z današnjega dnevnega reda ostale točke in pa razna poročila finančnega in upravnega odseka. V soboto dné 13. t. m. bude bržkone zadnja seja tega zasedanja.

— (Volilai shod.) Kakor razvidno iz določenega vabila v današnji številki, poročal bo državni poslanec g. dr. Ferjančič v nedeljo dné 14. t. m. v Vipavi o svojem delovanju v državnem zboru.

— (Poročil) se je danes v Kranji gosp. dr. Josip Kušar, odvetniški kandidat v Ljubljani in odlični odbornik „Ljubljanskega Sokola“, z gospico Marijo Mallyjevo iz Kranja. Naša iskrena čestitanja!

— (Projekti za „Narodni Dom“.) O seji porote, v kateri so se premovali došli načrti, dobili smo še nastopno, našo prvo notico popolnjujoče poročilo: Kakor znano, je porota razsodila, da je projekt z gasлом „OEO“ najpripravnnejši, kajti njegov toris je v arhitektonskem oziru kakor tudi gledé na dobavne pogoje izumiljen na najbolj jednostaven in jasen način. Za tem projektom je uvrstiti načrt z gasлом „Rudeče modro-belo“ in sicer zato, ker reši tudi ta projekt v svojem torisu dano nalogu spremno in jasno, če tudi drugače, kakor prejšnji načrt. — Na tretjem mestu stoji projekt z gasлом: „J. Medici“. Njegova fasada je spremno in sigurno načrtana, če tudi sega v dekorativnem oziru nekoliko predaleč. Toris njegov pa ne doseza prvih dveh projektov. — Treba je bilo odločiti, če pristoja načrt, ki ga je porota spoznala za relativno najboljšega, tudi prvo darilo po § 15, odstavku 1.

"Predpisov o tekmovanji za darila, izdanih po avstrijskem društvu inženjerjev in arhitektov". Glede na to, da noben načrt popolnoma ne ustreza programu in zabtevam razpisa, se stavi predlog, da se tudi darila ne razdele natanko po programu, temveč da se dotična sveta deli v 3 dele in sicer naj ima prvo darilo 1000 kron, drugi dve pa po 500 kron. Ta predlog je bil z večino glasov vzprejet in potem je porota pripoznala prvo darilo 1000 kron načrtu z gaslom: "OJO". Ostali dve darili po 500 kron sta se prisodili načrtu z gaslom: Rudeča-modro-belo in načrtu z gaslom: "J. Medici". Poleg tega je porota izrekla poхvalno priznanje sledečim načrtom: 1. Načrtu z gaslom: dva koncentrična kroga, 2. Načrtu z gaslom: dva sekajoča se kroga, 3. Načrtu z gaslom: "K", 4. Načrtu z gaslom: "Znanost in moč". Na to je porota odprla pisma z gasli vseh naštetih projektov ter konstatirola imena izumiteljev načrtov. Z ozirom š na 4, odstavek 6 "Predpisov o tekmovanji za darila" je bila porota mnenja, da ni noben izmej obdarovanih načrtov neposredno porabljen za gradenje; pač pa je načrt z gaslom "OJO" tak, da bode mogoče na njegovi podlagi primerno rešiti dano nalo.

— (Slovensko planinsko društvo) opozarja vse č. člane in prijatelje svoje na jutrišnji izlet k Sv. Joštu in v Kranj. Odhod iz Ljubljane ob 7 uri 6 minut. Izletnikom bodo po prijaznosti železničnega vodstva pripravljeni posebni vozovi za skupno vožnjo. Častite gospe in gospodične dobro došle! — O binkoštih napravi društvo izlet na Učko (Monte maggiore), v Opatijo, Reko in na Trsat. Da bode odboru moči vse potrebno zaradi prenočišč in drugih rečij o pravem času ukreniti, prosi uljudno, naj se tisti, ki bi se radi udeležili tega krasnega izleta, prijavijo ustno ali pismeno najkasneje do dne 16. maja zvečer pri društvenem blagajniku gosp. Sokliču, "pod Trančo" v Ljubljani. Natančnejši program pozneje. Društvena znamenja prodaja gosp. Soklič, klebučar, "pod Trančo" v Ljubljani, po 1 gld. 10 kr.

— (Deželna razstava v Ljubljani l. 1894.) Deželni zbor je v seji dne 2. aprila 1892. izrekel, da je pripravljen deželnemu razstavo, ki se ima napraviti leta 1894., podpirati z deželnim doneskom 15.000 gld., ob jednem pa je naročil deželnemu odboru, da od kmetijske družbe preskrbi potrebne načrte in program te razstave s proračunom. Vsled tega je kmetijska družba izročila deželnemu odboru svoje poročilo in sicer: program nameravane splošne kmetijske, gozdarske in obrtne razstave, proračun itd. Program obsega v splošnem oziru: a. kmetijstvo; b. gozdarstvo in lov; c. rudarstvo in topilničarstvo; d. mali in veliki obrt (kemijski, hranila in nasladi, tekstilni, usnjarski, kovinski, lesni, kamnoseški, keramički in steklarski, drobninski, papirni, grafički, stroji in vozovi, instrumenti, godala); e. zdravstvo in rešilne naprave; f. inženirstvo, stavbarstvo; g. domači obrt; h. cerkvena umetnost; i. umetni obrt in muzeji; k. šolstvo in pouk. Proračun obsega: za šestero paviljonov in sicer: za glavni, kmetijski, gozdni, dva poskušna in za godbeni paviljon 23.500 gld. (za glavni 15.000 gld.); za strojevne lope, portal, dekoracije, instalacijo, poto, premetanje zemlje, godbo, postrežbo, stražo, tisek, reklamo, pisarne in premije za obrtni oddelok 25.500 gld., vse skupaj 49.000 gld. Kmetijska družba preračuna dohodke iz ustoppnine na 14.000 gld., ako traja razstava dva meseca (od 10. avgusta do 10. oktobra 1894) in bi ustoppina bila 20 kr., kajti računati bi bilo najmanj na 70.000 obiskovalcev. Drugih dohodkov bi bilo iz najemščine prostorov; na prispevkih bi došlo z raznih strani toliko, da vsi dohodki pokrijejo potrebščino 49.000 gld., vstevši 15.000 gld. deželnega prispevka. Glavni odbor kmetijske družbe bi se, ko bi dež. zbor rešil vprašanje glede deželne podpore, spojil z zastopniki vlade, deželnega odbora, mesta Ljubljanskega in z drugimi faktorji v razstavnem odboru. Ker je želeti, da bi se čim preje sestavil razstavni odbor, predlaga deželni odbor deželnemu zboru, naj ta za dež. razstavo l. 1894. dovoli c. kr. kmetijski družbi za Kranjsko prispevki 15.000 gld. iz deželnega zaklada.

— (Slovenski umetniki v tujini.) Včerajšnji "Obzor" javlja, da je došel v Zagreb na rojak g. Fr. Bučar, kateri bode v bodoči operni stagioni tam pel partijski tenorja, in belezzi z vidnim zadoščenjem, da bo pel hravatski. Potem nadaljuje: "Včeraj je za poskušno pel neke partije

pred veščaki, kateri so vneseni po njegovem lepem petji. G. Bučar je tako simpatična ličnost in oduševljen Slovenec. Upamo, da bo v nas sijajno uspel."

— (Glas iz občinstva.) Nizko stanje vode v Ljubljani kaže nam nekatere nedostatke, katere bi bilo dobro odpraviti, predno nastopi vročina. Tako se je napravil pod zidanim mostom na desnem bregu Ljubljanice (kjer je Majerjeva prodajalnica) skoro do srede reke segajoč prod, ki odriva tok vode. Po tem prodru pa se razliva iz velikega kanala ne baš prijetno dišeča tekočina, ki tam stagnira, ker je voda ne doseže, oziroma odnese. Treba bi bilo, da se struga reke tam zopet jdenkrat očisti. Istotako bi se na nasprotni strani mostu morda dal pokriti pri nizkem stanu vode tamošnji veliki kanal z nekaterimi kamenitimi ploščami, da se prikrije njegova malo vabljiva vsebina.

— (Šiensko pošto) so nočoj obiskali nepovabljeni in doslej tudi še neznani gostje. Uložili so okno proti gozdu in ukradli iz miznice 800 gld. denarja. Orožniki in Ljubljanski redarji se vestno trudijo, da bi podjetne gospode zasledili.

— (Postojinska jama.) K naši včerajšnji dotični notici nam je dostaviti, da bode napis na zidu na Soviču nemšk in slovensk. To so odločno zahtevali trški zastopniki v komisiji in tako podrli še pred sklepom prvotni načrt, ki je res kazal le nemšk napis. Veseli nas, da je ta stvar bila že ugodno rešena, predno je naš poročevalc, poznavajoč le prvi štadij vse zadeve, spregovoril o njej.

— (S K r a s a) se nam piše: Po vsem Krasu primankuje vode; vodnjaki so vsi prazni, ker že dva meseca ni bilo pravega dežja. Kar je deževalo, je komaj zadoščalo, da se je setev nekoliko osvezila, a zemlja je še vedno suha in se drobi v sam prah. V bližnjih gorah je zapadel sneg in vsled tega je padla slana ter prouzročila precej škode, k sreči da ne na trtah.

— (Ginljiva prošnja nemškega rodoljuba.) Šele nekaj dni je tega, kar smo poročali, kako je nemški rodoljub Adolf vitez Inffeld v Št. Ilju nad Mariborom s pomočjo "Südmarka" zabil neko nemško rodovino, da bi ž njo nadomestil slovenske delavce, in kako je ta rodovina se naveličala germanško patriotskega izkorisčevanja skotega viteza in se vrnila v svojo domovino. Sedaj je vitez Inffeld zopet v stiski in da bi zopet zabil kakega obubožanega rojaka, utaknil se je znova za "Südmark" in pod njeno firmo prihčil v nemških listih ginljivo pisan oklic, v katerem prosi prispevkov za pokritje pisařniških troškov pri iskanju nemških poslov. Ako se pomisli, da velja vsako pismo 7 kr., potem je lahko izračunati, koliko je vitezu Inffeldu pisariti, predno dobi nemškega posla, da mora celo apelirati na rodoljubno požrtvovanost svojih rojakov. Morda pa je vitez Inffeld le tako skop, da ne mara niti teh troškov plačevati iz svojega, ampak je misli na lep način zvabiti drugim ljudem iz žepa. Uzoren mož, ta vitez Inffeld, kaj ne? Nam se je smilijo tisti nemški ljudje, kateri pridejo temu človeku v kremlje. Sicer pa je to najboljša pot, po kateri bo "Südmark" po zaslužnosti zaslovela in zato le želimo, da bi rafinirano postopanje viteza Inffelda imelo prav dober uspeh. Še par nemških rodin naj pride k vitezu Inffeldu v Št. Ilj in kmalu bodo vsi pravični in pošteni Nemci čuvši ime "Südmark" rekli tako, kakor je rekla odhajajoč iz Št. Ilja prva od Inffelda zabilena rodovina: "Féj, Südmárk"!

— (Madjarske propovedi na Reki.) Reški župnik Bedini je zasil vsele svoje mržnje zoper vse, kar je hravatsko, daleč čez meje svoje župnije, zlasti ko je začel ovirati hravatske propovedi in to tudi res dosegel. V hravatskem jeziku se sedaj več ne propoveduje na Reki, čeprav je polovica prebivalstva hravatske narodnosti, pač pa — madjarski, nekaterim priseljenim Madjarom na ljubav! To je tudi ilustracija o ravnopravnosti v cerkvi!

— (Razpisane službe.) Pri okrajnih sodiščih v Postojini in v Litiji izpraznjeni sta dve službi voditeljev zemljiške knjige eventuelno dve kancelijski službi. Prošnje do dne 6. junija pri predsedstvu deželnega sodišča v Ljubljani. — Pri okrajnem sodišču v Ložu razpisano je mesto sodnega službe s službovanjem v Škofji Loki. Prošnje do dne 7. junija kakor zgoraj.

Razne vesti.

* (Veteran iz Napoleonskih vojsk.) Baron G. Gudenus praznuje te dni v svoji grščini Tannhausen pri Weisu na Štajerskem svoj

95. rojstveni dan. Čeli starček je jeden izmej zadnjih veteranov iz Napoleonskih vojsk, katerih prsi je dičil topovni križec. Pred blizu 80 leti postal je častnik in marširal v Pariz. Njegova rodbina naseilla se je pred 87 leti na Štajerskem.

* (Sorodniki Andreja Hoferja na Holandskem.) Kakor se poroča iz Rotterdama, živé v občini Helder na Holanskem še sorodniki tirolskega junaka. Brat Hoferjev ostavil je domovino ter se nastanil v Amsterdamu, kjer se je oženil z neko deklico z Urka, malega otoka v Zuiderškem jezeru. Po njegovi smrti šla je vdova s svojim sinom nazaj v Urk, kjer živi mej tamošnjimi ribiči več sorodnikov Hoferjevih.

* (Velika tatvina na Dunajski pošti.) Pred devetimi leti postal je državna blagajna na Dunaji 660.000 gld. v bankovcih v Budimpešto. Ko so v Budimpešti tehtali dotične zaboje, bilo je vse v redu, ko pa so zaboje odprli, našli so v jednem namestu 30.000 gld. dve v stare časnike oviti opeki. Tat je opeki zato s papirjem ovil, ker bi bila sicer teža dotičnega zaboja postala nekoliko manjša. Ker so bili časniki, s katerimi sta bili opeki oviti, Dunajski, zasledoval se je tat jako marljivo menj služabniki na Dunajski pošti, a ves trud je bil zaman, dokler se te dni, torej po preteklu devetih let, ni posrečilo Dunajski policiji dobiti tatu. Poštui sluga Karol Huber je, kakor je sedaj sam priznal, ukradel dotični denar. Devet let je skrival ukradeni zaklad in premagajoč se dan na dan živel skromno in zmerno; zadnji čas pa ga je menda zapustila potprežljivost, začel je dobro živeti, kupil si lepo hišo in tako obrnil nase pozornost vsevidne policije, katera ga je res prijela. Huber in žena sta zločin obstala.

* (Operoka fin de siècle.) V nekem mestu v Mehiki umrl je star čudak, ki ni nikdar hotel napraviti oporoke o svojem velikem imetju. Ko so truplo umivali, videli so na prsi z rudečo barvo neizbrisno zapisano, kje je skrito čudakovo imetje in ime tistega, kateremu je voli.

* (Trden pušilec.) Neki podjetni yankee lotil se je bil izdelovanja cigaretnega papirja; storil je sicer mnogo za reklamo, naznajajoč, da je njegov papir "kemično čist" itd., a ker vse to ni nič zaledlo, razglasil je, da bo gotov dan na javnem mestu spuščil 100 z njegovim papirjem ovitih svalčic. Sto svalčic na dan — to je nemogoče, modrovali so ljudje in prihiteli hrpona na določeno mesto. Podjetni Yankee je res dopolnene skadil 55 cigaret, popoludne pa zopet 55 cigaret in potem mirem in trezen zapustil določeni kraj. Ta osebna reklama je imela tolik uspeh, da je podjetni Yankee ne samo zaslužil kot trden pušilec, ampak tudi svojega cigaretnega papirja za nekaj časa že toliko prodal, da je postal iz siromaka imovit tovarnar.

Telegrami "Slovenskemu Narodu":

Inomost 10. maja. Deželni zbor razveljavil mandate italijanskih deželnih poslancev, ker niso, tirajoč abstinenčno politiko, niti prišli k deželnozborskim sejam, niti svoje odsotnosti opravičili.

Budimpešta 10. maja. V magnatski zbornici govorili včeraj zoper cerkvenopolitične predloge še grof Petőffy, grof Zichy, škof Schlauch in superintendent Teutsch. Znamenit bil posebno govor škofa Schlaucha. Minister grof Csaky odgovarjal obširno, povdarnajoč, da je že trikrat dal ostavko, ker pa ni bila vzprejeta, šteje si v dolžnost, postopati po svojem prepričanju. Vlada se ne more ukloniti nobeni konfesiji. Ministra podpirala Ant. Zichy in Pavel Szontag.

Lvov 10. maja. Ruski igralec Valerij Delčuk se skušal na tukajnjem gledališču menj predstavo ustreliti, a se je samo težko ranil. Uzrok poskušenemu samomoru je nesrečna ljubezen.

Peterburg 10. maja. Ruski car dovolil 100.000 rubljev za podporo stradajočim rođavinam.

Rim 10. maja. Kralj Umberto vzprejel predvčerajšnjim deputacijom v Trstu živečih Italijanov.

Atene 10. maja. Ker podpisovalci novega posojila niso vzprejeli pogojev, stavljenih od zbornice za ratificiranje posojilne pogodbe, je ministerski predsednik Trikupis včeraj podal ostavko. Doslej še ni znano, komu je kralj naročil sestaviti novo vlado.

Bukurešt 10. maja. Ruska vlada zahtevala od Rumunske, da vrne posojilo v znesku 5 milijonov rubljev z obrestmi, katero posojilo je Rusija dala bivši kneževini Moldavski leta 1821. Rumunska vlada naročila profesorju Tocilescu, naj preišče dotične listine.

Berolin 10. maja. Kneza (Bismarck) starejši brat, Bernhard Bismarck, umrl v starosti 85 let.

Poslano.

Ker nas je gornjesavinjski dopisnik „S ovencu“ v štev. 98 od dne 29. aprila t. l. brez vsakega po voda prav zavratno napadel in ker so dotedne trd tve čisto neosnovane in nedokazane, zato sodimo, da je velik prijatelj neresnice ter ga torej očitno imenujemo zlobnega in grdega obrekovalca. Ako se je pa ta zavratni napad zvršil po ukazih in zapovedih, ki pribajajo iz Gorice, z namenom namreč, da se tudi v naši tibah in mirni dolini zaseje stavovski preprič ter prične bratomorni boj, kakeršen razsaja nam vsem v sramoto in cehemu narodu v pogubo drugod, tedaj izpovemo javno, da boj, ako se nam usili, sicer vzprejmemo, vendar pa ne prevezamemo nikake odgovornosti za posledice, ki bi utegnile iz tega priti. To si naj g. dopisnik in vsi, ki so ž njim v zvezi, dobro zapomnijo ter tudi dobro premislijo, preden začnejo sejati ne božje, ampak prav peklenko seme nesloge, sovraštva in razpora mej tukajšnjim prebivalstvom, katero sedaj še v jedinstvi in mejsobojni zastopnosti živi.

Fr. Praprotnik,
nadučitelj v Mozirji.

Ivan Klemenčič,
nadučitelj na Rečici.

Anton Ašker,
kaplan v Mozirji.

Vabilo!

Uljudno vabim svoje volilce na shod v nedeljo dne 14. maja t. l. ob 3 $\frac{1}{2}$. uri popoludne v čitalnični dvorani v Vipavi, da poročam o svojem delovanju v državnem zboru.

V Ljubljani, dne 8. maja 1893.

Dr. A. Ferjančič,
državni poslanec.

Tuji:

9. maja.

Pri **Malteti**: Gilleis, Glaser, Tandler, Schmerbidl, Gerstenberg, Rottenberg, Kohn, Körstel, Godina, Dworzak z Dunaja. — Hausman iz Prage. — Krainer iz Brna. — Schediwy iz Gradca. — Teorin iz Kamnika. — Pl. Fichtenu iz Rudolfovega.

Pri **Slonus**: Baron Heider, Windischgraetz, Singer, Ivanovitz, Kaiser, Schüller, Lusinsky z Dunaja. — Staré iz Maribora. — Domicij iz Zagorja. — Kuttner iz Tržiča. — Franken iz Kranja. — Wallovich iz Gradca. — Neuman iz Maribora.

Umrli so v Ljubljani:

8. maja: Franc Tičar, delavčev sin, 8 let, Cesta na Loko št. 11, jetika. — Rafael Treven, učenec, 16 let, Kravja dolina št. 11, srčna hiba. — Helena Rome, delavčeva vdova, 55 let, Rimška cesta št. 16, srčna hiba.

9. maja: Neža Hitti, prodajalka, 52 let, Trnovske ulice št. 6, hemiplegia.

V deželni bolniči:

5. maja: Franc Kregar, krojač, 28 let, vnetica možganske mreže.

6. maja: Tomaž Triller, gostač, 52 let, jetika.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Močina v mm.
maja	7. zjutraj	737.9 mm.	10 4° C	sl. svz.	jasno	0.00 mm.
	2. popol.	738.7 mm.	17 0° C	sl. jvz.	jasno	0.00 mm.
9.	9. zvečer	740.7 mm.	11 4° C	sl. vzh.	jasno	0.00 mm.

Srednja temperatura 12.9°, za 0.1° nad normalom.

Dunajska borza

dne 10. maja t. l.

	včeraj	—	danes
Papirna renta	gld. 98-20	—	gld. 98-20
Srebrna renta	" 98-	—	" 97-80
Zlata renta	" 117-25	—	" 117-40
4% kronska renta	" 96-65	—	" 96-60
Akcije narodne banke	" 97-9-	—	" 97-8-
Kreditne akcije	" 336-50	—	" 335-25
Lordon	" 123-10	—	" 123-70
Srebro	" —	—	" —
Napol.	" 9-76 $\frac{1}{2}$	—	" 9-78 $\frac{1}{2}$
C. kr. cekinci	" 5-78	—	" 5-80
Nemške marke	" 6-15	—	" 6-040

Dne 9. maja t. l.

4% državne srečke iz l. 1854 po 250 gld.	148 gld.	— kr.
Državne srečke iz l. 1864 po 100 gld.	198	—
Ogerska zlata renta 4%	115	15
Ogerska papirna renta 5%	—	—
Dunava reg. srečke 5% po 100 gld.	129	—
Zemlj. obč. avstr. 4 $\frac{1}{2}\%$ zlati zast. listi.	121	20
Kreditne srečke po 100 gld.	196	—
Rudolfove srečke po 10 gld.	—	—
Akcije anglo-avst. banke po 200 gld.	151	20
Tramway-drust. velj. 170 gld. a. v.	164	—

MAGGI-JEVA zabela za juhe
priporoča se gospodnjam najbolje. Dobiva se pri Jegliču & Leskoviču. (21)

Solnčnike

le najbolje kakovosti priporoča v veliki izberi in po nizkih cenah

L. Mikusch,
tovarna solnčnikov in dežnikov
331-18 v Ljubljani,
Mestni trg štev. 15.

Na Laverco!

V nedeljo dne 14. maja 1893.
velika majnikova slavnost
na Laverci

v novourejenem parku in v novoopravljenem salonu
s sodelovanjem (497-1)

vojaške godbe 17. pešpolka bar. Kuhn.

Godbeni vzored izbornen.

Začetek ob 1/4. uri popoludne. Ustoppina 20 kr.

Prostor, kjer bodo čakali omnibusi za vožnjo na Laverco, naznani se po posebnih plakatih.

Maščoše

za vozove, usnje in kopita, karbolineum, olje za kmetijske stroje in vse druge smolne proizvode najboljše kakovosti in po najnižjih cenah priporoča (324-13)

H. WEBER

v Ljubljani, Šelenburgove ulice štev. 6.

J. GIONTINI

trgovina s knjigami in papirjem v Ljubljani
priporoča te-le najnovejše knjige lastne založbe:

Nedeljko Fr. — **Maksimiljan I., cesar mehiški**. 20 kr.

Planinski J. P. — **Zbirka narodnih pripovedek za mladino**. 2 zvezka po 20 kr.

Leban — **Šestdeset malih povestij za otroke**. 16 kr.

Kosi A. — „**Saljivi Jaka**“ ali **zbirka najboljših kratkočasnic za slovensko mladino**. 24 kr.

Gočeveci katekizem. **Živitne ali svatbene navade in napitnice**. 20 kr.

Kočevar — **Milnarjev Janez, slovenski junak**. 40 kr.

Veseli otroci. Knjižica s podobami. 40 kr.

Rohrmann — **Kmetijsko gospodarstvo**. 50 kr.

Angleščina brez učitelja v slovenskem jeziku.

Pomočna knjiga za potovalec v Ameriko. 50 kr.

Hoffmann-Funtek — „**Bog pomaga**“, „**Peter Prostak**“, „**Kar Bog stori, vse prav tori**“, „**Kako vrga a usoda**“. Štiri zvezki s štirimi jeklorezami, vsak zvezek po 40 kr. (481-2)

Po pošti stane vsak zvezek 3 kr. več.

Naznanilo.

Zaradi prenapočnjenja neke tovarne za klavirje (na Dunaju) mi je priposlano

6 povsem novih klavirjev

katere lahko oddam za izredno nizko ceno 250 gld. S tem je omogočeno, omisliti si dober, trpežen klavir za nizko ceno. Ti klavirji imajo 7 oktav, 5 železnih opirač v veliko železno pločo in so tako elegantni. — Tudi se tu dajo v najem novi klavirji in pianino za takoj in na deželo ter se za ubiranje istih najbolje priporoča in na ogled najudaneje vabi

Ferd. Dragatin

ubiralec glasovirjev „Filharmoničnega društva“

Florijanske ulice št. 50.

Pekarija

s katero je v zvezi

prodaja raznih žganih pijač in kave

ki obstoji že skozi 30 let in je na dobrem glasu v večjem trgu na Spodnjem Štajerskem, blizu Celja, se prodaja pod ugodnimi plačilnimi pogoji, eventualno tudi z zemljisčem. — Naslov pové upravnosti „Slovenskega Naroda“. (476-3)

Hiša za trgovino

v večjem prijaznem trgu na Dolenjem Štajerskem z veliko okolico, železniško postajo in sedežem okrajskih oblastev, prav blizu razširjajočega se rudnika z malo režijo, se zaradi nastopivih rodbinskih razmer z „fundus in tractus-om“ vred proda solidnemu kupcu.

V tej hiši je bila veliko let dobro obiskana trgovina z mešanim blagom. Hiša je v jedno nadstropje in v dobrém stanu, pri teh je prodajalnica, prodajalniško skladisčo, soba, kuhinja, železno skladisčo, perilnica, obširna veža, klanica, hišni vrt, zaprto dvorišče, v prvem nadstropju pa štiri sobe (od katerih se dve vedno lahko oddaste v najem), predsoba, kuhinja čumnata, hodnik in obširno podstrešje. Cena je 10.000 gld., in se za 4000 lahko počaka.

Tudi se lahko zaloga samo iz takega blaga, ki se lahko prodá, more prevzeti z ugodnimi pogoji.

Blagohotna pisma naj se pošljajo upravnosti „Slovenskega Naroda“, da se dalje odpošljejo. (499-1)

Švicarija.

Jutri v četrtek dne 11. maja t. l.

VELIK

VOJAŠKI KONCERT.

Začetek ob 1/4. uri.

Otroci prosti.

Ustoppina 20 kr.

Z velespoštvanjem

HANS EDER.

C. kr. glavno ravnateljstvo avstr. drž. železnic.

Izvod iz voznega reda

veljavne od 1. do 31. maja 1893.

Nastopno omenjeni prihajalni in odhajalni časi označeni so v srednje-evropskem času.

Odhod iz Ljubljane (juž. kol.).

Ob 12. uri 05 minut po noči osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, Solnograds, Inomost, Linc, Ischl, Budejvice, Plzen, Marijine vare, Eger, Francove vare, Karlove vare, Prago, Draždane, Dunaj via Amstetten.

Otročji vozički

jako elegantni, fini in močni dobivajo se pri meni skozi leto in dan in sicer v vseh barvah, kakor rudeče, modro, sivo in olivno po 6, 7, 8, 9, 10 gld. in višje po vsaki ceni do 30 gld. — **Največja zalogaljka najlepših trikolesnih Štefanija-vozičkov za sedeti s streho in brez strehe po 7 gld. in višje.** (327—7)

ANTON OBREZA

tapecirar, v Ljubljani, Šelenburgove ulice.

Priznano najcenejši kraj za kupovanje otročjih vozičkov!

D^r. Josip Kušar

odvetniški kandidat

in

Marija Kušar rojena Mally

poročena. 22

Ljubljana

Kranj

dne 10. majnika 1893.

(494)

(Mesto vsakega posebnega naznanila.)

Štajersko deželno zdravilišče Rogatec-Slatina.

Postaja Poličane juž. žel.

Sezona: 1. maja do 30. septembra.

Pivno in kopelno zdravljenje in zdravitev z mrzlo vodo in sirotko i. t. d.

Brošurice in prospekti zastonj pri ravnateljstvu.

Tempeljski- in Styria-vrelec vslej sveže poletne

slavnoznamna Glauberjevo s. l. sodržajoča slatinu proti boleznim prebavnih organov, tudi ugodno osvežjujoča piča.

Dobiva se: pri oskrbištvu kopelji v Rogatec-Slatinji; v Ljubljani glavna zalogaljka pri g. Mih. Kastner-ju in Morica Wagner-ja udovi, kakor tudi v vseh trgovinah z mineralno vodo, v vseh boljših specerijskih trgovinah, droguerijah in lekarnah. (398—2)

Razglas.

Naznanja se, da se bode z odlokom slavne c. kr. okrajne sodnije v Logateci z dnem 9. marca 1893, št. 2145, dovoljena in na 11. in oziroma 17. aprila in naslednje dneve t. l. odrejena

prostovoljna javna sodnijska dražba

po parcelah, v zapuščino Antona J. Šršana na Unci spadajočih dozdaj še ne prodanih njiv in senožeti zlasti pa bližu železniške postaje Rakek ležečih gozdov, takoimenovanih: „Galacijev del“ parc. štev. 1248/52 davčne občine Unci, ki meri 5 oralov 1506□ sežnjev; „Gladovc“ parc. štev. 2114/1 davčne občine Bezuljak, ki meri 40 oralov 1200□ sežnjev in „v Ravniku v Preteržji“ parc. št. 2214, 2216/62, 2216/63 in 2215 tudi davčne občine Bezuljak, ki merijo skupaj 90 oralov 24□ sežnjev, — nadaljevala

dné 15. maja t. l.

in sledenje dni, vsakikrat ob 10. uri predpoldne v zapustnikovi hiši na Unci hiš. št. 10.

Izklicna cena vsake parcele naznanila se bode na dan dražbe iz dotednih dražbenih pogojev, koji se bodo tudi na dan dražbe od dražbene komisije natančneje razglasili.

Na dan dražbe bode se tudi dražba glede po ugodni ponudbi prodanih parcel potrdila, glede po neugodni ponudbi prodanih parcel pa razveljavila. (489—2)

Rudninska kopel Toplice na Dolenjskem

s 30^m nad ničlo se je z dnem 1. maja t. l. otvorila. Poštna in brzojavna postaja. Z Ljubljano, Litijo in Krškim cenena zveza s pošto.

Jedna kopelj stane 20 kr., soba od 70 kr. do 1 gld.

Table d' hote stane 65 kr.

Za dobra dolenjska vina in dobro kuhinjo je najbolje skrbljeno.

Kulowiz

kopališki zdravnik in zakupnik kopeli.

(470—3)

Štev. 9302.

Razglas.

(495—1)

Občinski svet Liubljanski je dovolil tudi za letos 300 gld. v ta namen, da mestni magistrat pošlje primerno število ubožnih škrofusuloznih otrok v morske kopelje v Gradež.

Magistrat to oznanja s pristavkom, da je prošnje za občinske podpore v omenjeno svrhu izročati mu

do dne 25. maja letos

in v njih posebno naznaniti, ali bode bolnega otroka spremjal kdo domačih sam do Gorice, ali ga bode treba tja poglati z najetim spremstvom.

Ozirati se bode magistratu priodelitvi podpor v prvi vrsti na otroke, kateri imajo v Ljubljani domovinsko pravico.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljana

dne 7. maja 1893.

Solidne, zložne (345 6)
močne in
čudovito cenene
stole
vsake vrste ponuja
prva kranjska tvornica
za upogneno pohištvo
samo iz napojenega
masivnega lesa

Jos. Verbič-a
v Bistri
pošta Borovnica.

!Darila za Binkosti!

Jako lepe ure najnovejše vrste po znižanih cenah:

Srebrne žepne ure za dečke in gospode od 6 gld. 50 kr. naprej; srebrne žepne ure za dame od 7 gld. naprej; zlate žepne ure za dame od 14 gld. naprej; zlate žepne ure za gospode od 30 gld. naprej.

V zalogi imam ure, ki imajo na zapisalu lepo urezane podobe sv. Birme.

Priporočam srebrne in zlate verižice,

prstane, zapestnice, uhane.

Za vse blago jamčim.

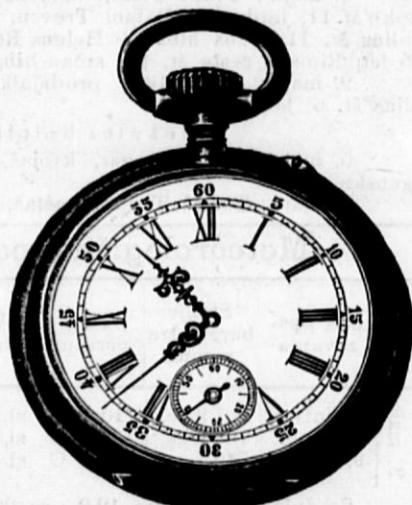
Uljudno vabim na ogled moje velike zaloge

in se toplo priporočam. (194—16)

FRAN ČUDEN

urar in trgovec z zlatnino

v Ljubljani, Slovenske ulice.

Največja izbera
vsake vrste

izprehodnih palic
kakor tudi
finih rezbarij iz lesa in pletenia

F. Stampfelu v Ljubljani

na Kongresnem trgu (Tonhalle)

(370—10) (Kočevska domača obrt.)

NB. Naj se na znanje vzeti blagovoli, da nimamo v Ljubljani nikake filialke, in prosimo najljudnejše, naj se kupci blagovolijo potruditi direktno do nas samo Kongresni trg (Tonhalle).

Mesto, kjer se najcenejše
kupuje:
na debelo na drobno

Na pismene poizvedbe odgovarja se nemudoma in frankovano.

Najboljše vrste piva

v sodih in steklenicah
iz združenih pivovarn

Schreiner v Gradcu in Hold v Puntigamu

priporoča po tovarniških cenah. (162—13)

Zaloga piva

prve Graške delniške pivovarne

MI. Zoppitseh

v Kolodvorskih ulicah št. 24 v LJUBLJANI.

Na pismene poizvedbe odgovarja se nemudoma in frankovano.